

На нашу думку, основною причиною виникнення проблем забезпечення прав і свобод людини та громадянина є неефективне налагодження комунікацій або неналежне розуміння поставлених завдань. У деяких випадках до цього призводить небажання співпрацювати для налагодження порозуміння. Підвищення рівня «прозорості» та підзвітності громадянському суспільству, створення громадських рад, налагодження співпраці з громадськими та міжнародними організаціями виявили неготовність керівників підрозділів активно і всебічно співпрацювати з громадськістю. Головною причиною є нерозуміння керівництвом суті громадського контролю за діями органів влади та важливості співпраці з правозахисною спільнотою. Піддається критиці й діяльність працівників поліції у зв'язку з корупційними зловживаннями при наданні адміністративних послуг. Не розв'язана повною мірою на законодавчому рівні проблема зняття та зберігання біометричних даних громадян, кваліфікованого розгляду звернень громадян [5].

Таким чином, зниження рівня корупції, підвищення рівня довіри населення, налагодження співпраці, удосконалення надання адміністративних послуг, підвищення рівня професійних навичок та підготовки працівників створять умови для покращення роботи поліцейських. Отже, ефективна та належна діяльність поліції має визначальне значення захисту прав і свобод громадян для суспільного розвитку й формування сучасної правової держави, забезпечення та реалізації її соціального призначення щодо гарантування реальності прав і свобод людини та громадянина.

Список використаних джерел:

1. Комзюк М.А. Обмеження особистої свободи громадян за адміністративним правом // Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України: зб. Матеріалів наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 квіт. 2015 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2015. – 248 с. – С.106-112.
2. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII // Голос України від 06.08.2015 — № 141-142.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: чинне законодавство із змінами і доповненнями на 01 вересня 2015 року: Офіц. Текст. – К.: Алерта, 2015. – 262 с.
4. Чернуха К.С. Забезпечення прав громадян при застосуванні поліцейських заходів працівниками Національної поліції: Збірник матеріалів наук.-практ. конф. курсантів та студентів: Національна поліція України: проблеми становлення та перспективи розвитку (м. Харків, 10 грудня 2015 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2015. – С.175-177.
5. Гусаров С. Діяльність органів внутрішніх справ України із забезпечення прав і свобод людини та громадянина / С. Гусаров // Віче. – 2013. – №4. [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/3525/>

**Науковий співробітник відділу
організації науково-дослідної
роботи НАВС, здобувач кафедри
теорії держави і права**

Шевченко Олена Станіславівна

ГРОМАДЯНСЬКА КУЛЬТУРА У РОЗВИТКУ ІДЕОЛОГІЇ СОЛІДАРІЗМУ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ДЕРЖАВІ

Держава і суспільство спроможні ефективно вирішувати основні завдання формування солідарного суспільства лише за умови відповідної громадянської культури.

Проблеми громадянської культури розглядались вченими у працях, зокрема, П. Сергієнка, І. Беха, Б. Безсонова, К. Магомедова, К. Гаджієва, С. Грицяя, Ю. Завалевського, А. Кудіна, А. Кочеткова, Ю. Резника, О. Сухомлинської та багатьох інших.

У соціологічному словнику термінів і понять [1] громадянська культура розглядається як сукупність духовних, моральних якостей, ціннісних орієнтацій та світоглядно-психологічних характеристик особистості.

Громадянська культура – це така політична культура, в якій активність та пасивність, обов'язковість і дієвість, консенсус та розбіжність у поглядах збалансовані та поєднані [2, с. 494].

Варто погодитися із твердженням І.Беха, що громадянська культура – це «об'єднувальна аура для повноцінного розвитку особистості, яка б могла успішно розв'язувати складні життєві проблеми, активно творчо діяти, узгоджуючи державні й власні інтереси, і в цьому знаходити сенс свого життя [3, с. 4].

Громадянська культура, розуміється нами, як така, що виходить від індивіда, а не проектується державою. Саме тому рівень громадянської культури являється індикатором загального культурного рівня розвитку індивіда (освітнього, політичного і т.д.), сприяючи інституціональному формуванню всього громадянського суспільства в цілому.

Без розвитку громадянської культури становлення громадянського суспільства неможливе. На нашу думку, це пов'язано з тим, що громадянська культура формує громадянську законність, а разом із тим гарантії прав і свобод громадян, що складають основу правової державності.

Громадянська культура формує солідарність – ядро соціального капіталу, що допомагає суспільствам бути сильними і творити добро. Солідарність – відчуття згуртованості і взаємної підтримки людей – зростає у випадку групової самоорганізації – заради вирішення спільних проблем, захисту прав та інтересів чи просто спілкування. Внаслідок самоорганізації виникають первинні осередки громадянського суспільства – різноманітні громади й громадські об'єднання (асоціації), які утворюють каркас громадянського суспільства. Вони є своєрідними «вузликами», що скріплюють і тримають разом горизонтальну мережу асоціативного життя, різноспрямованих перехресних зв'язків і взаємодій громадян демократичної держави. Становлення громадянської культури тісно пов'язано із формуванням особистості нового типу, інтереси якої виражали б пріоритети всього суспільства [4].

Дієвість громадян може бути вибірковою та скорочуватися відповідно до розуміння ними власних зобов'язань, зокрема внаслідок виникнення напруженості між прагненням до консенсусу та розбіжністю у поглядах [2, с. 494].

Без перебільшення, одним із найважливіших компонентів громадянської культури є соціальна довіра. Через довіру посилюється зв'язок між індивідом і спільнотою, зростає почуття єдності, можливості для кооперації. Схильність довіряти іншим – необхідна передумова солідаризації, формування мережі асоціацій, об'єднань, які створюються на добровільних засадах і сприяють активізації замученості особистості в процес вирішення загальносуспільних справ. Без довіри, базованої на спільних інтересах і цінностях, неможливо впровадити ефективну комунікацію між суспільством і владою, суб'єктами влади, різними групами суспільства [2, с. 495].

Принципова характеристика громадянської культури – схильність до толерантності (терпимості). Толерантність передбачає усвідомлення і повагу до прав і свобод громадян, чії вподобання, звички або спосіб життя можуть вважатися небажаними з погляду інших. У вказаному розумінні це важливий елемент фундаментальних цінностей демократичної системи, а також умова ефективного здійснення демократичного процесу. Адже, по-перше, процедура прийняття демократичних рішень потребує вільного обміну ідеями, особливо у випадку, коли щодо предмета обговорення важко дійти згоди. Без толерантного сприйняття поглядів інших неможливо знайти взаємоприйнятне рішення. По-друге, демократія вимагає від громадян толерантності в процесі здійснення рішень. Не тільки більшість суспільства має бути толерантною до поглядів меншості, але й меншість має бути толерантною до рішень, що їх прийняла більшість. Це не означає позбавлення меншості права на критику таких рішень, проте їх сприйняття нею пояснюється нею пояснюється розумінням легітимності самої процедури. В межах громадянського суспільства вона потрібна для запобігання утиску груп та окремих осіб у їхньому приватному житті. Адже тільки збереження для індивіда його автономності може забезпечити свободу думок та можливість самовираження. Саме через толерантність відбувається сприйняття культурного і соціального розмаїття в суспільстві.

Усвідомлення громадянами того, що демократія може бути ефективною лише за умови, коли вони згодні до пошуку компромісу з тими, хто має іншу точку зору, - ще одна

характеристика громадянської культури. Це означає, що громадяни повинні бути готові обмежити свої вимоги і шукати згоду в конфліктних ситуаціях [2, с. 496].

Отже, громадянська культура, притаманна демократичним системам, найбільшою мірою сприяє їх функціонуванню, закладає підґрунтя їх стабільності. Погоджуємось із думкою вчених з приводу того, що консолідація демократії вимагає усталеної демократичної культури, що здатна допомогти країні здолати кризи, забезпечує адекватну емоційну і раціональну підтримку чіткому виконанню демократичних процедур. Якщо ж політичні інститути не спираються на демократичну політичну культуру, то кризова ситуація може спрямувати державу на шлях до авторитаризму [2, с. 497]. Доречним є визнати, що за межами солідаристських відносин демократія неможлива.

Таким чином, формування громадянської культури повинно відбуватися цілеспрямовано, крок за кроком на основі відповідної технології, орієнтованої на зміни, інновації, укріпленні колективного духу, віри населення у власні сили, розвитку взаємодопомоги, розвитку взаємодопомоги на принципах гуманізму, соборності, співробітництва, і, отже, громадянськості.

Список використаних джерел:

1. Соціологія : Короткий енциклопедичний словник / Під заг. ред. В. І. Воловича. — К. : Український Центр духовної культури, 1998. — 736 с.\
2. Основи демократії : Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О. Бірюков, С. Бондарук та ін.; За заг. ред. А. Колодій; М-во освіти і науки України, Ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-канад. Проект «Демократична освіта», Інститут вищої освіти. — К.: вид-во «Ай Бі», 2002. — 684 с.
3. Бех І.Д. Передмова // Теоретичні засади формування громадянської культури школярів / Дерев'яно Н.; За ред. В.Костіва. — Івано-Франківськ: Плай, 2002. — С.3-6.
4. Карась А. Етика свободи і солідарності в громадянському суспільстві / А. Карась // «І». Незалежний культурологічний часопис. — 2001. — Число 21. — С. 111–139.
5. Боришевський М.Й. Розвиток громадянської спрямованості: монографія / Боришевський М.Й., Яблонська Т. М., Антоненко В.В.; за заг. ред. М. Й. Боришевського. — К., 2007. — 186 с.

Курсант 101 н.г. ННІ №2 НАВС

Штефанко Руслана Русланівна

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ДЕРЖАВА : ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ, ПОНЯТТЯ, ВИДИ.

Поняття «соціальна держава» починає формуватись в XX столітті, тоді як поняття «правова держава» виникло раніше - у XIX столітті, хоча витoki його значення потрібно шукати у давнині. Уже вчені античності зверталися до пошуків принципів, форм і конструкцій узгодженої взаємодії влади і права. Символічним вираженням уявлень про державну владу, яка визнає право, тобто про справедливу державну владу, став образ богині правосуддя з пов'язкою на очах, з мечем і терезами правосуддя. Він уособлює єднання сили і права: правопорядок, що охороняється богинею, рівною мірою обов'язковий для всіх.

Одним із основоположників ідеї правової держави можна вважати німецького філософа І. Канта (1762-1814), хоч саме словосполучення «правова держава» він не вживав. Воно звучить у нього як правовий державний устрій. Філософські засади ідеї правової держави І. Канта такі: панування закону в житті суспільства; зв'язаність держави правом; обмеження втручання держави у сфери приватного життя; свобода кожного члена суспільства як людини; рівність одного з іншим як підданого держави; самостійність кожного члена суспільства як громадянина; наявність принципу розподілу влад як гаранта проти встановлення деспотії.

Поняття «соціальної держави» було озвучено у 1929 р. німецьким державознавцем Х. Хеллером і згодом поширилося в Європі. У США ідея соціальної держави була сприйнята пізніше, ніж у країнах Європи, оскільки тип свідомості американського суспільства був орієнтований на